

mod paradoxal, această mânuire abilă, dar uneori abuzivă, a diferitelor semnificații și conotații riscă să scadă foarte mult din savoarea textului patristic, sacrificată în numele preciziei lingvistice.

Lăsând la o parte micile inconveniente traductologice și hermeneutice, noua ediție a *Omiliilor la statui* constituie un instrument foarte prețios și, sper, un prim pas în încercarea de a oferi în sfârșit publicului interesat o integrală a operei hrisostomice în ediție bilingvă greacă-română.

Dragoș Boicu

Radu Petre Mureșan, Ilie Chișcari (coord.), *Bellum justum et pium: creștinii în fața provocării războiului – o perspectivă istorico-fenomenologică*, Editura Universității din București 2011, 526 p.

Acest volum este rezultatul unui grant de cercetare finanțat de Universitatea din București având titlul: *Fericiți făcătorii de pace. Creștinism și securitate: de la Predica de pe munte la 11 septembrie 2001*. În el sunt reunite șapte studii, primele trei fiind semnate de Ilie Chișcari: *Tradiția războiului just în Antichitatea greco-romană* (p. 15-62), *Tradiția războiului just în Iudaismul precreștin* (p. 63-148), *Mt. 5:38-48 în discuțiile cu privire la războiul just* (p. 149-318). Primele două studii pornesc de la premisa că în analiza problemei războiului creștinii nu au apelat atât de mult la învățăturile directe ale Noului Testament în această privință – referințele fiind de altfel foarte reduse la număr, putându-se regăsi mai mult unele principii generale – cât la concepțiile apropiate viziunii creștine: morala filosofiei clasice și gândirea iudaică. În primul studiu se arată că există o tradiție precreștină, teoretizată în special de Cicero, care înțelegea „războiul just” drept o încercare de limitare a războiului în direcția păcii. Aceasta din urmă era idealul ce nu putea fi însă obținut întotdeauna; războiul se dovedea o realitate inevitabilă a vieții sociale, care nu putea fi decât cel mult amânat prin metode preventive. În acest sens, recurgerea la război trebuia să fie ultima soluție – și, în orice caz, trebuia purtată după un anumit „cod” etic – scopul său trebuind să rămână mereu restaurarea dreptății, așadar tot pacea.

Al doilea studiu scoate în evidență controversata problematică a temei războiului în iudaismul precreștin. Ereticul Marcion era chiar de părere că Dumnezeuul Vechiului Testament nu putea fi același cu cel al Noului Testament, cel dintâi fiind prea violent și chiar nedrept. Într-adevăr, chiar dacă această